

KULTURUTSKOTTETS BETÄNKANDE 6/2005 rd

Regeringens proposition med förslag till lagar om ändring av upphovsrättslagen och 49 kap. strafflagen

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 23 mars 2004 en proposition med förslag till lagar om ändring av upphovsrättslagen och 49 kap. strafflagen (RP 28/2004 rd) till kulturutskottet för beredning.

Utlåtanden

I enlighet med riksdagens beslut har grundlagsutskottet och lagutskottet lämnat utlåtande i saken. Utlåtandena (GrUU 7/2005 rd, LaUU 5/2005 rd) har bifogats betänkandet.

Kulturutskottet bad den 8 juni 2005 grundlagsutskottet lämna ett nytt utlåtande i saken. Utlåtandet (GrUU 24/2005 rd) har bifogats betänkandet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- direktör Jukka Liedes, regeringsråd Jorma Waldén, heltidsanställd sekreterare för upphovsrättskommissionen Marko Rajaniemi och heltidsanställd sekreterare för upphovsrättskommissionen Anna Vuopala, undervisningsministeriet
- kommunikationsråd Ismo Kosonen, kommunikationsministeriet
- ecklesiastikråd Matti Halttunen, Kyrkostyrelsen
- överinspektör Anssi Kartila, tullstyrelsen
- dataombudsman Reijo Aarnio och IKT-expert Lauri Karppinen, Dataombudsmannens byrå

- generalsekreterare Jarmo Malkavaara, centralkommissionen för konst
- överbibliotekarie Kai Ekholm, Helsingfors universitetsbibliotek
- jurist Anita Prusila, Sibelius-Akademien
- vicehäradshövding, generalsekreterare Marja-Leena Mansala, IPR University Center
- upphovsrättsombud Viveca Still, TH-Otnäs-internationella innovationscentrum
- professor Jukka Kemppinen, Forskningsinstitutet för informationsteknologi HIIT
- chef för juridiska ärenden Kirsi-Marja Okkonen, Rundradion Ab
- chefsjurist Eero Mörä, Alma Media Abp, även som representant för MTV Ab
- advokat Mari Lampenius, Advokatbyrå Susi-luoto Ab
- jurist Tiina Ryhänen, Elisa Abp
- förläggare Nina Karjalainen, Kustannusosa-keyhtiö Nemo
- immaterialrättsdirektör Ilkka Rahnasto, Nokia
- direktör Kerstin Rinne, SanomaWSOY Abp
- chefsjurist Pia Huhdanmäki, SWelcom Oy, även som representant för Oy Ruutunelonen Ab
- utvecklingsdirektör Marja-Liisa Virtanen, TeliaSonera
- specialforskare Raija Majamaa, Arkivföreningen
- filmproducent Lasse Saarinen, AV-tuottajien tekijänoikeusyhdistys Tuotos ry

- ordförande Ville Oksanen, Electronic Frontier Finland - EFFI ry
 - juridisk ombudsman Pekka Salomaa, Finlands Näringsliv
 - ordförande Risto Rytö och biträdande direktör Lauri Kaira, Finlands Gramex
 - verkställande direktör Pekka Rislakki och direktör Jukka-Pekka Timonen, Kopiosto ry
 - verkställande direktör Ritva Hanski-Pitkäkoski, Annonserernas Förbund
 - verkställande direktör Sinikka Virkkunen, Markkinointiviestinnän Toimistojen Liitto MTL
 - jurist Eero Vartio, Synskadades Centralförbund rf
 - verksamhetsledare Marit Hohtokari, Suomen audiovisuaalisen alan tuottajat SATU ry
 - verksamhetsledare Tommi Saarikivi, Suomen Elokuvaohjaajaliitto SELO ry
 - ordförande Leif Lindblad, Finlands filmbyråers förbund
 - ombudsman för små och medelstora företag Juhani Hopsu, Finlands Hotell- och Restaurangförbund FHR
 - anställningsvillkorsombudsman Lauri Kerosuo, Suomen Journalistiliitto - Finlands Journalistförbund ry
 - verkställande direktör Jyrki Ojala, Suomen Kaapelitelevisioliitto ry
 - verksamhetsledare Päivi Lienes, Suomen Kirjailijaliitto ry
 - sekreterare i upphovsrättsgruppen för biblioteksbranschen Heikki Poroila, Suomen kirjastoseura
 - ordförande Jorma Hannikainen, Suomen Kirkkomusiikin säveltäjät ry
 - ordförande Ari Penttilä, Finlands översättar- och tolkförbund rf
 - generalsekreterare Anja-Tuulikki Huovinen, Finlands Museiförbund rf
 - jurist Lottaliina Lehtinen, Suomen Muusikkosten Liitto ry
 - verksamhetsledare Pirjo Westman, Finlands Skådespelarförbund rf
 - jurist Elina Mäntylä, Finlands Skådespelarförbund rf
 - ordförande Vesa Artman, Suomen peliohjelmisto- ja multimediatalentteyhdistys Figma ry
 - ordförande Mikko Heiniö, Finlands tonsättare rf
 - ordförande Pirjo Hiidenmaa, Finlands facklitterära översättare rf
 - juridisk ombudsman Riikka Tähtivuori, Företagarna i Finland
 - verksamhetsledare Arto Alaspää, Finlands Skiv- och Videoproducenter SVP rf
 - verkställande direktör Katri Sipilä och chef för juridiska ärenden Satu Kangas, Säveltäjien Tekijänoikeustoimisto Teosto ry
 - ordförande Jani Uhlenius, Säveltäjät ja Sanoittajat ELVIS ry
 - verksamhetsledare Raimo Söder, Teater- och Mediearbetarna i Finland
 - ordförande Reijo Svento, Delegationen för upphovsrättsutnyttjare
 - vicehäradshövding Antti Kotilainen och Internetinspektör, juris kandidat Ilkka Vuorenmäe, Upphovsrättens informations- och övervakningscentral
 - chef för juridiska ärenden Tytti Peltonen, Tietoliikenteen ja tietotekniikan keskusliitto FiCom ry
 - direktör Valtteri Niiranen, Mediernas centralförbund
 - verksamhetsledare Maria Reh binder, Visuaalisen alan taiteilijoiden tekijänoikeusyhdistys Kuvasto ry
 - juris doktor Rainer Oesch
 - professor Kaarlo Tuori.
- Dessutom har utskottet på begäran fått skriftliga utlåtanden från
- Riksarkivet
 - Statens konstmuseum
 - Arkitektbyråernas Förbund ATL rf och Finlands Arkitektförbund
 - verkställande direktör Pentti Karhu, Elektroniikan Tukku kauppiaat ry
 - Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår ändringar i upphovsrättslagen och strafflagen.

I upphovsrättslagen föreslås följdändringar till 2001 års direktiv om harmonisering av vissa aspekter av upphovsrätt och närstående rättigheter i informationssamhället. Dessutom föreslås vissa ändringar som inte föranleds av direktivet samt en del ändringar av teknisk natur.

Bestämmelserna i upphovsrättslagen om upphovsmännens rätt att tillgängliggöra verk för allmänheten föreslås bli klarare. Rätten till överföring av verk ska omfatta överföring till allmänheten på trådbunden eller trådlös väg, inbegripet sådan överföring till allmänheten som äger rum på begäran. Utsändning i radio och television räknas som överföring. Rätt till offentligt framförande föreslås avse framförande av verk för en publik som är närvarande vid framförandet. Rätten till visning av verk föreslås omfatta endast sådan direkt visning av verk som sker utan hjälpmedel. Ett fjärde slag av rätt till tillgängliggörande för allmänheten som hör till upphovsmän består av rätten till spridning av exemplar av verk.

Rätten till överföring till allmänheten på begäran föreslås ingå i rättigheterna för utövande konstnärer, producenter av ljudupptagningar och bildupptagningar samt radio- och televisionsföretag. Vidare föreslås att utövande konstnärers och fonogramproducenters ensamrättigheter ändras så att rättigheterna till sina grundbegrepp motsvarar upphovsmännens rättigheter.

För utövande konstnärers del gäller de föreslagna ändringarna framföranden som tagits upp på fonogram. Användning av fonogram, som för närvarande hör till området för ersättningsrätten, föreslås kvarstå i nuvarande omfattning, men kräva tvångslicens. Utövande konstnärer föreslås få rätt till ersättning när musikupptagningar med visuella element används.

Konsumtion av rätten till spridning av exemplar av verk föreslås bli ändrad till konsumtion av spridningsrätten inom gemenskapen. Spridning av ett verks exemplar ska vara tillåten endast i det fall att exemplaret med upphovs-

mannens samtycke första gången har sålts eller på annat varaktigt sätt överlåtits inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Ett exemplar av ett verk som anskaffats av en privatperson ska få säljas eller på annat sätt varaktigt överlåtas även när verksexemplaret anskaffats utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Det ska också vara tillåtet att låna ut ett verksexemplar som skaffats utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

Förbud i enlighet med direktivet mot kringgående av tekniska åtgärder och spridning av anordningar för att kringgå tekniska åtgärder samt mot avlägsnande och ändring i elektronisk information om rättighetsförvaltning föreslås ingå i ett nytt kapitel i lagen. Straff för brott mot förbuden föreslås ingå i upphovsrättslagen och i strafflagen. Kringgående av en teknisk åtgärd ska enligt förslaget vara tillåtet när det utförs för att lyssna eller se på ett verk och i samband med undervisning och forskning i kryptologi.

På basis av direktivet föreslås bestämmelser för situationer där användningen av verk med stöd av vissa inskränkningar i upphovsrätten har hindrats på grund av användning av tekniska åtgärder.

I vissa bestämmelser om inskränkning av upphovsrätten föreslås ändringar som inte är beroende av direktivet. Därtill föreslås att bestämmelserna om avtalslicens vidareutvecklas och att avtalslicensens användningsområde utvidgas. Bestämmelserna om framställning av exemplar vid arkiv, bibliotek och museer föreslås bli ändrade så att dessa inrättningar för internt bruk får framställa exemplar av verk med vilken teknik som helst t.ex. för att bevara eller tekniskt rekonstruera material eller säkerställa materialets hållbarhet. Överföring med dataterminal av material som ingår i inrättningens samlingar föreslås bli möjlig i inrättningens lokaler. Annan användning som från inrättningens synvinkel är nödvändig skulle vara möjlig med stöd av bestämmelserna om avtalslicens.

Tillämpningsområdet för bestämmelserna om framställning av exemplar för personer med

funktionshinder ska enligt förslaget breddas till att omfatta alla som inte kan använda böcker på sedvanligt sätt. Det ska också bli tillåtet att med hjälp av tekniska hjälpmedel framställa exemplar av bilder och andra visuella alster för att göra dem möjliga att uppfattas av synskadade och att framställa upptagningar på teckenspråk för döva och personer med hörselskada.

Regeringen föreslår att den inskränkning som gäller offentliga framföranden vid gudstjänster upphävs.

Bestämmelsen om kortvariga utsändningstekniska upptagningar för radio- och televisions-sändningar ändras genom att användning utöver inskränkningen tillåts med stöd av avtalslicens. Signalskyddet i radio- och televisionsföretagens utsändning ska utöver radio- och televisionsut-sändning även tillämpas på andra programbärande signaler. Även skyddet för andra fotografier

än sådana som anses som verk förenhetligas med det skydd som gäller för verk.

Införsel av olagligt framställda exemplar av verk och annat material för privat eller annat bruk föreslås vara straffbart som upphovsrätts-förseelse.

På samma sätt ska det vara straffbart att införa olagligt framställda verksexemplar för vidare-transport till tredje land. För sådan införsel föreslås en påföljd i form av vederlags- och skadeståndsansvar. Enligt förslaget ska förstöring av de olagligt framställda upptagningarna kunna påföras. Det föreslås att kravet på förvärvssyfte slopas i strafflagens rekvisit för upphovsrätts-brott som begås i datanät eller med datasystem.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft så snart som möjligt efter det att de har blivit antagna och stadfästa.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmän motivering

Med hänvisning till propositionen och övrig utredning anser utskottet att propositionen är behövlig och ändamålsenlig. Utskottet tillstyrker lagförslagen, men med följande anmärkningar och ändringsförslag.

Regeringen lämnade redan under föregående valperiod riksdagen en proposition om ändring av upphovsrättslagstiftningen (RP 177/2002 rd), men eftersom den inte hann bli slutbehandlad under valperiodens sista riksmöte förföll den. Kulturutskottet påpekade då i ett brev till undervisningsministeriet av den 18 februari 2003 att upphovsrättslagstiftningen under årens lopp blivit svårtydd. Till och med upphovsrättsexperten har ibland svårt att uppfatta lagens innehåll. Utskottet framhöll för ministeriet att upphovsrättslagstiftningen i dagsläget berör en allt större personkrets i och med att tekniken utvecklats och det blivit lättare att få tillgång till verken. Lagstiftningen bör rimligen vara lättare att förstå också för lekmän.

I sin analys av upphovsrättslagstiftningen mot bakgrund av de grundläggande fri- och rättighe-

terna konstaterar grundlagsutskottet bl.a. att lagstiftningen i fråga är relevant också med hänsyn till andras grundläggande rättigheter än bara upphovsmännens och närstående rättighetshavare. Upphovsrättslagstiftningen påverkar t.ex. kommunikation genom den yttrandefrihet som var och en garanteras i grundlagens 12 §, men också vetenskapens, konstens och den högsta utbildningens frihet som grundlagens 16 § borgar för och egendomsskyddet enligt grundlagens 15 §. Effekterna av de grundläggande rättigheterna får sin konkreta manifestation i relationerna mellan upphovsmän och andra. Kulturutskottet ser i likhet med grundlagsutskottet det angeläget att alla i regleringshänseende viktiga grundläggande rättigheter blir beaktade i lagstiftningen på ett balanserat sätt. Bestämmelserna får exempelvis inte oskäligt begränsa vare sig rättighetshavarens eller användarens rättigheter. Också när upphovsrättslagstiftningen tolkas och tillämpas gäller det att se till att balansen mellan de grundläggande fri- och rättigheterna bibehålls.

Också grundlagsutskottet har i sitt utlåtande påpekat att upphovsrättslagen av olika orsaker genomgått en lång rad partiella ändringar som gjort den komplicerad och svåröverskådlig. Det nu föreliggande lagförslaget bidrar inte heller det i alla avseenden till att göra reglerna tydligare och lättare att förstå. Det här är ett problem med tanke på att nästan alla i vårt moderna samhälle berörs av upphovsrättslagstiftningen. I och med den kommunikationstekniska utvecklingen blir det allt vanligare att såväl privatpersoner som föreningar och organisationer kan vara mottagare och användare och samtidigt producenter och publicerare av upphovsskyddade meddelanden.

Information till allmänheten. Bland experter som utskottet hört råder tydligt den uppfattningen att särskilt användarna saknar kunskap och information, men att också upphovsmännen gör det. Universiteten och de övriga läroanstalterna t.ex. vet i egenskap av användare strängt taget alltför lite om upphovsrätten. Kulturutskottet uppmanar undervisningsministeriet att framöver satsa mer på information om upphovsrättsliga frågor. Ministeriet bör gå ut med effektiv information och vinnlägga sig om att presentera den i en sådan form att medborgarna får klart för sig vilka deras rättigheter och skyldigheter är.

Detaljmotivering

Lagförslag 1

9 §. Grundlagsutskottet anser att paragrafens regler om fria verk är besvärliga med tanke på den i grundlagens 12 § garanterade yttrandefriheten och den däri ingående offentlighetsprincipen. Grundlagsutskottet menar att bestämmelserna bör preciseras, om de överlag anses behövliga.

Kulturutskottet föreslår följaktligen att 9 § preciseras. Den andra meningen i 2 mom. föreslås bli flyttad till bestämmelserna om begränsningar i 25 d § som ett nytt 4 mom.

Utskottet föreslår också att det uttryckligen ska anges att upphovsrätt inte gäller fördrag och

andra motsvarande handlingar med internationella förpliktelser. Dessutom föreslår utskottet att skrivningen ska göras tydligare.

11 §. Grundlagsutskottet anser med hänvisning till de grundläggande rättigheterna att framställning av enstaka exemplar för enskilt bruk med stöd av 12 § i upphovsrättslagen inte ska omfattas av de påföljdsregler som bygger på ansvar oberoende av aktsamhetsgraden.

Kulturutskottet har inhämtat att också frågan om medlemsstaterna i sina lagar tagit in kravet på legal källa i fråga om kopiering för privat bruk varit uppe i diskussionerna mellan kommissionen och medlemsstaterna om genomförandet av direktivet. Direktivet innehåller inget sådant krav, men kommissionen är för ett i lagen tydligt inskrivet krav på legal källa.

Utskottet påpekar att det ibland kan vara svårt eller rentav omöjligt för en vanlig människa att vid kopiering för eget bruk avgöra om materialet är lagligt eller inte. När det däremot handlar om exempelvis serverlösa nätverk, som kräver registrering eller någon annan medveten handling och en utfästelse att dela med sig av upphovsskyddat material till andra nätanvändare, är användarna däremot medvetna om verksamhetens art. I synnerhet i en miljö som den bör användarna inte kunna påstå att de inte känner till materialets ursprung eller laglighet.

Grundlagsutskottet framhåller i sitt utlåtande att söktjänster som är viktiga för alla som använder datanät också framöver bör kunna användas utan hinder av upphovsrättslagstiftningen. Detta är en fråga där man enligt kulturutskottets mening noggrant bör följa hur lagstiftningen tillämpas och vilken riktning utvecklingen tar.

Utskottet föreslår att 5 mom. kompletteras med en hänvisning till citatbestämmelsen i 22 §. Citat är förenliga med rätten för allmänheten att få information och tillgodoser yttrandefrihet.

Grundlagsutskottet anser att 11 § 5 mom. och 50 a § 3 mom. motsäger varandra. Därför föreslår utskottet att hänvisningen i 11 § 5 mom. ändras till att gälla 50 a § 1 mom. Då tillämpas inte 11 § 5 mom. på 50 a § 3 mom., som tillåter att en teknisk åtgärd som skyddar en upptagning

kringgås för att det ska gå att lyssna eller se på verket, men som förbjuder att exemplar av verket framställs efter att den tekniska åtgärden kringgåts.

Med utgångspunkt i grundlagsutskottets utlåtande kompletterar utskottet också hänvisningsbestämmelserna med en hänvisning till 25 d § 5 mom.

11 a §. Utskottet konstaterar att den föreslagna bestämmelsen kommer sig av direktivet. Trots det är det viktigt att man ger akt på hur 2 mom. fungerar i praktiken, menar utskottet.

13 a §. Regeringen föreslår i denna paragraf om användning i internt informationssyfte att exemplar av artiklar med tillhörande bilder som publicerats i dagstidningar eller tidskrifter som framställts genom tryckning eller liknande förfarande ska få framställas med stöd av avtalslicens för användning hos myndigheter samt näringsidkare och andra personer och sammanslutning för intern information. Exemplar som framställts på det här sättet får användas i detta syfte för överföring till allmänheten på annat sätt än genom utsändning i radio eller television. Bestämmelsen gäller enligt förslaget inte framställning av exemplar av verk genom fotokopiering eller liknande förfarande och inte verk vars upphovsman har förbjudit framställning av exemplar av verket eller överföring av verket. Vidare föreslår regeringen att enstaka exemplar får framställas av verk som ingår i aktualitets- eller nyhetsprogram i radio eller television för användning i myndigheters, näringsidkares och andra personers eller sammanslutningars interna information en kort tid efter upptagningen.

Lagen behöver definitivt en bestämmelse om användning i internt syfte, anser utskottet. Ännu har ingen tillhandahållit tjänster som heltäckande skulle erbjuda elektroniska faksimilkopior av artiklar publicerade i tryckta dagstidningar eller tidskrifter.

Framställning av exemplar med stöd av avtalslicens skulle inte dra ner på tidningsabonnemangen. I avtalslicensen kunde villkoren för användningen, exempelvis antal kopior och om-

fattningen av det kopierade materialet, anges i nödvändig utsträckning. Förbudsrätten i 3 mom. borgar för att innehavaren av rätten själv kan licensiera sitt material.

Utskottet vill fästa uppmärksamheten vid att 1 mom. bara tillämpas på användning av tryckta tidningar. Däremot sträcker sig räckvidden inte till elektroniskt publicerade dagstidningar och periodiska skrifter.

Utskottet har gjort en förtydligande ändring i 1 mom.

14 § och mellanrubriken för den. Utskottet har ändrat mellanrubriken till följd av de ändringar som föreslås i 14 §.

Utskottet föreslår att avtalslicensbestämmelsen i 1 mom. utvidgas till att även gälla verk som framställts för att användas inom undervisning. Enligt propositionen får med stöd av avtalslicens exemplar av i radio eller television utsända och även andra offentliggjorda verk framställas för användning i undervisningsverksamhet, förutsatt att dessa inte uttryckligen framställts för att användas inom undervisning. Upphovsmanen avses ha rätt att förbjuda att ett verk används. Utskottet menar att förbudsrätten kan leda till problem med tanke på undervisningen. Det gäller för upphovsrätsorganisationerna att se över sina regler och sin praxis och skapa ett smidigt förfarande för att förbudsrätten kan fullföljas samtidigt som undervisningen och forskningen inte utsätts för oskäliga olägenheter och besvärigheter.

Utskottet påpekar att avtalslicensbestämmelsen i alla händelser tillåter att radio- och televisionsprogram bandas för att användas i undervisning.

16 §. Grundlagsutskottets ståndpunkter gällande precisering av bemyndigandet att utfärda förordning för lagstiftningsordningens skull har beaktats i de föreslagna ändringarna i 16 e §.

Museerna har föreslagit att det ska vara möjligt att framställa exemplar av verk för museiintern nätanvändning. Utskottet konstaterar att direktivet inte tillåter att museerna ges en sådan rätt. Det tillåter bara att arkiv, bibliotek som är

tillgängliga för allmänheten och museer framställer exemplar av verk för internt bruk, t.ex. för att bevara eller tekniskt rekonstruera material, förvalta samlingarna eller för att komplettera en felande del. Verk i digital form som ingår i samlingarna får göras tillgängliga för allmänheten bara genom för ändamålet anvisade terminaler i inrättningens lokaler.

16 a §. Grundlagsutskottets ståndpunkter gällande lagstiftningsordning har beaktats i de föreslagna ändringarna i 16 e §. Kulturutskottet har sett över satsstrukturen för att göra bestämmelsen tydligare.

Statens konstmuseum har föreslagit att museerna skulle få rätt att överföra konstverk som finns i deras offentliga samlingar och fotografier ur offentliga samlingar till enskilda för att användas för forskning eller privata studier i de lokaler hos inrättningarna som är öppna för allmänheten. Utskottet påpekar att det enligt direktivet är tillåtet att överföra verk till allmänheten i inrättningens egna lokaler. Däremot tillåter inte direktivet att verken överförs i digital form mellan inrättningarna. Av denna anledning har utskottet inte kunnat ändra paragrafformuleringen, men förslaget från Statens konstmuseum är trots allt viktigt, menar utskottet.

16 b §. Utskottet konstaterar att hänvisningen i 1 mom. 1 punkten till att 16 och 16 a § ska tillämpas borgar för att friexemplarsbiblioteken kan ordna med att nationella kulturalster kan användas avgiftsfritt och under övervakning i deras lokaler.

16 c §. Experter som utskottet hört har föreslagit att arkivering av mediekonst jämföras med arkivering av film. För film gäller deponeringskyldighet. Enligt vad utskottet inhämtat kräver arkiveringen av mediekonst sin egen lagstiftning men på den punkten finns en lång rad principiella frågor som inte fått sin lösning. Därför har saken inte tagits med i den nu föreliggande ändringen av upphovsrättslagen. Beredningsåtgärder bör dock vidtas med det snaraste för en lagstiftning om mediekonst för att också medie-

konst ska arkiveras och för att det ska uppstå funktionella rutiner för deponeringen.

16 d §. Grundlagsutskottets ståndpunkter gällande lagstiftningsordning har beaktats i de föreslagna ändringarna i 16 e §.

16 e §. Bemyndigandena i 16, 16 a och 16 d § måste enligt grundlagsutskottet preciseras för att lagförslaget ska kunna behandlas i vanlig lagstiftningsordning på denna punkt. Kulturutskottet har tagit grundlagsutskottets anmärkning *ad notam* och föreslår att 16 e § kompletteras med de kriterier som de i paragrafen avsedda inrättningarna ska uppfylla. Enligt utskottets förslag får paragrafen ett nytt 1 mom., varvid 1 och 2 mom. blir 2 och 3 mom.

17 §. Grundlagsutskottet kräver att bemyndigandet i 17 § 2 och 3 mom. preciseras. Kulturutskottet föreslår följaktligen att 2 och 3 mom. ändras och att ett nytt 6 mom läggs till i paragrafen.

Enligt 11 § 2 mom. är det tillåtet att ändra ett verk i den mån det behövs. Verksexemplar som framställs med stöd av 17 § måste absolut förses med en anteckning om att de framställts med stöd av den paragrafen, understryker utskottet. Då vet man att verksexemplaret har kunnat ändras för att passa användningsändamålet.

19 §. Ett verk som skaffats utanför EU får inte överlåtas vidare från exempelvis bibliotek som är tillgängliga för allmänheten. Paragrafen bygger på en lydelse i direktivet som t.ex. Finland motsatte sig när direktivförslaget i tiden behandlades. Kulturutskottet hör till dem som i en lång rad utlåtanden i samband med behandlingen av direktivet motsatte sig den nu föreslagna gemenskapskonsumtionen av spridningsrätt. Utskottet tycker fortfarande att lösningen är säregen. Den kan t.ex. få till konsekvens att bibliotek som vill göra sig av med antikverade verk måste förstöra dem i stället för att donera dem eller överlåta dem vidare mot formell ersättning. Utskottet föreslår därför att 5 mom. kompletteras med en ny punkt 3.

21 §. Enligt grundlagsutskottets utlåtande GrUU 7/2005 rd är regeringens förslag om framförande av verk under gudstjänster intressant med beaktande av religionsfriheten i grundlagens 11 §. Som det framgår av propositionsmotiven är det tänkt att musik framförd under gudstjänster ska omfattas av upphovsrätten. Men som bestämmelsen är formulerad gäller reglerna inte bara gudstjänstmusik utan avser uppförande av inte bara musikverk utan även andra verk under gudstjänster. Vilka konsekvenser förslaget får beror till denna del på i vilken utsträckning de texter eller exempelvis predikningar som framförs vid religiösa samfunds gudstjänster är verk enligt upphovsrättslagen. Om framförandet av musikverk och andra verk på förslaget sätt ska vara beroende av tillstånd från upphovsmännen eller organisationer som företräder dem, innebär det enligt grundlagsutskottet i själva verket ett så stort intrång i kärnområdet för rätten till religionsutövning att förslaget inte uppfyller kravet på proportionalitet i lagstiftningen.

Förslaget är, menar grundlagsutskottet, problematiskt även med hänsyn till det med religionsfriheten intimt sammanhängande förbudet i grundlagens 6 § 2 mom. mot särbehandling på grund av religion. Förslaget försätter nämligen gudstjänster i sämre position än andra i 21 § 2 mom. avsedda offentliga tillställningar och fungerar följaktligen religiöst diskriminerande.

Grundlagsutskottets ståndpunkt är att 21 § 4 mom. måste strykas och gudstjänster jämställs antingen med undervisning eller med tillställningar enligt 2 mom. för att lagförslaget ska kunna behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Kulturutskottet vände sig den 8 juni 2005 till grundlagsutskottet med begäran om ett nytt utlåtande om den nya formulering av 21 § som undervisningsministeriet lagt fram för kulturutskottet i en skrivelse efter grundlagsutskottets första utlåtande. Grundlagsutskottet säger i sitt utlåtande av den 14 juni 2005 om den omformulerade 21 § bl.a. att gudstjänst i 1 mom. jämställs med undervisning och att utskottets tidigare ståndpunkt alltså beaktats på behörigt sätt.

Vidare noterar grundlagsutskottet att 21 § 4 mom. i skrivelsen ger upphovsmannen rätt till

ersättning om verket framförs i samband med gudstjänst. Bestämmelsen gäller i likhet med regeringens ursprungliga proposition gudstjänster och därmed kärnområdet för rätten till religionsutövning som är tryggad i grundlagen. Förslaget i skrivelsen svarar mot regeringens ursprungliga proposition också på den punkten att den utöver framförande av musikverk också omfattar framförande av andra verk i samband med gudstjänst (GrUU 7/2005 rd, s. 4/I). Bestämmelsen blir därmed också utifrån skrivelsen mycket vidlyftig och innebär att gudstjänster som hör till religionsfrihetens kärnområde på ett heltäckande sätt kommer att omfattas av bestämmelserna om upphovsrätt. En sådan förändring i det rättsliga läget kan enligt grundlagsutskottets mening få avsevärda konsekvenser för religionssamfundens gudstjänstritualer och ritualernas innehåll. Skrivelsen innebär precis som regeringens ursprungliga proposition sammantaget ett så stort ingrepp i kärnområdet för rätten till religionsutövning att förslaget inte uppfyller kravet på proportionalitet i lagstiftningen, anser grundlagsutskottet.

Skrivelsen särbehandlar i likhet med regeringens proposition gudstjänster jämfört med övriga offentliga tillställningar enligt 21 § 2 mom. i det ursprungliga lagförslaget. Bestämmelsen är följaktligen fortfarande religiöst diskriminerande, konstaterar grundlagsutskottet och ställer som villkor för vanlig lagstiftningsordning att 21 § 4 mom. stryks i lagförslaget.

Med tanke på att upphovsmännen ska behandlas lika är syftet med propositionen, att ersättning ska betalas för verk som uppförs i samband med gudstjänster, angeläget, menar kulturutskottet. En bestämmelse som föreskriver att tillstånd inte behövs för att uppföra ett verk men att upphovsmannen har rätt till ersättning för verk som framförs i samband med gudstjänster är enligt utskottets mening en lämplig bestämmelse.

Det är motiverat med ersättning när verk framförs i samband med gudstjänster också av den anledningen att verken uttryckligen gjorts för gudstjänster. Däremot täcker floran av verk som används i samband undervisning verk av alla de slag; det är sällan man i samband med un-

dervisning framför verk som enbart skulle vara avsedda för undervisningsverksamhet.

Lösningen särbehandlar inte heller gudstjänster jämfört med övriga i 21 § avsedda tillställningar. Tillstånd behövs inte för något av de framföranden som nämns i paragrafen. Samma villkor gäller för att framföra verk i samband med gudstjänster respektive undervisning samt vid tillställningar där framförandet inte är det huvudsakliga.

Som kulturutskottet formulerat 21 § måste den, och därmed hela lagförslaget, stiftas i grundlagsordning. Därför föreslår utskottet att de förslagna ändringarna i 21 § förkastas i lagförslag 1. Samtidigt föreslår utskottet att riksdagen på nedan nämnt sätt godkänner ett nytt lagförslag 3 om ändring av 21 § i upphovsrättslagen där bestämmelsen i 21 § ingår.

24 §. Utskottet har gjort en språklig korrigering för att göra bestämmelsen tydligare. Ändringen påverkar inte den svenska texten.

25 a §. I samband med expertutfrågningen riktades kritik mot bestämmelserna om användning av konstverk i kataloger och föreslogs att paragrafen kompletteras med en bestämmelse om att ett konstverk får avbildas i meddelanden om utställningar och försäljningar bara i den utsträckning som behövs för tillställningen. Utskottet menar att det inte behövs en sådan bestämmelse i lagen, eftersom det sannolikt ligger i utställningsarrangörens eller säljarens ekonomiska intresse att inte göra mer reklam än vad som är nödvändigt.

25 d §. Med hänvisning till grundlagsutskottets yttrande om 9 § föreslår kulturutskottet att en del av 9 § 2 mom. preciseras och lyfts in som 4 mom. i 25 d §, varvid 4 mom. i propositionen blir 5 mom.

25 g §. Utskottet har gjorts uppmärksam på att det eventuellt kan bli problem med att använda Rundradions gamla arkiv. Utskottet uppmanar undervisningsministeriet att följa hur lagstiftningen fungerar och i förekommande fall skrida till åtgärder.

25 i §. Grundlagsutskottet tar i sitt utlåtande upp frågan av utsändning av program som omfattas av vidaresändningskyldigheten och den ersättning som ska betalas. Utskottet påpekar bl.a. att det i analysen av kommunikationsmarknadslagen gjorde den bedömningen att det fanns ett med yttrandefriheten sammanhängande konstitutionellt skäl för bestämmelserna om distributionsskyldigheten. I en situation där omkring 40 procent av hushållen i praktiken kunde ta emot tevesändningar bara via kabel, ansåg utskottet att teveverksamheten kunde anses möjlig i hela riket bara om programutbudet distribueras via kabelnät (GrUU 61/2002 rd, s. 4/II).

Sett utifrån detta övergripande perspektiv och med tanke på egendomsskyddet i grundlagens 15 § 1 mom. uppfyller bestämmelsen om skyldigheten att betala ersättning till upphovsmannen för fullgörande av en lagstadgad skyldighet inte proportionalitetsprincipen, anser grundlagsutskottet. Utskottets konklusion är: "För att lagförslaget ska kunna behandlas i vanlig lagstiftningsordning på denna punkt måste bestämmelsen om upphovsmannens rätt till ersättning för vidaresändning enligt distributionsskyldighet strykas i 25 i § 2 mom.".

Kulturutskottet föreslår att 2 mom. om ersättningsskyldighet stryks. När ersättningsrätten stryks i den begränsande bestämmelsen förvandlas denna från en obligatorisk licens till en komplett begränsning av upphovsrätten. Räckvidden för en sådan begränsning måste vara så noggrant angiven som möjligt. Därför föreslår utskottet en precisering av 1 mom.

Bestämmelserna i 25 i § gäller såväl med nuvarande som med ändrad skrivning endast vidaresändning av radio- och televisionsprogram som omfattas av vidaresändningsskyldigheten. Deras effekter sträcker sig bara till den affärsverksamhet som vidaresändande företag bedriver.

De föreslagna ändringarna i 25 i § påverkar däremot inte de ursprungliga sändarföretagens skyldigheter visavi förvärv av sändningsrätt för skyddat material.

Utskottet vill också peka på den snabba utveckling som sker i fråga om kommunikations-

systemen och kommunikationsformerna. Men allmänheten tillmäter inte systemen någon betydelse om innehållet inte är mångsidigt och högkvalitativt och bygger på upphovsrättsligt skyddat material. Kreativt arbete, scenkonst samt innehållsproduktion utgör ett allt viktigare element i den kreativa ekonomin som utnyttjas i kommunikationen. Det är ytterst viktigt att ersättning betalas för användning av detta material. Därför behöver det upphovsrättsliga skyddet värnas extra noga i framtidens kommunikationsmiljö.

Samtidigt som kulturutskottet tillgodoser grundlagsutskottet krav att slopa 2 mom. om ersättning konstaterar det att ändringen bara gäller teknisk vidareändring av program som omfattas av vidareändringsskyldigheten. Den påverkar inte på något sätt det ursprungliga sändarföretagets skyldigheter att skaffa sändningsrätt för skyddat material.

Utskottet vill också påpeka att om distributionskyldigheten framöver breddas bör upphovsmännens rättigheter tryggas genom att rätten till ersättning återinförs för program som omfattas av den skyldigheten.

I synnerhet som de ändringar utskottet nu föreslår gäller nuläget, föreslår utskottet ett uttalande om saken. (*Utskottets förslag till uttalande 1*)

26 §. Grundlagsutskottets ståndpunkt har varit att proportionaliteten kräver att möjligheten att återkalla tillstånd binds vid allvarliga eller väsentliga förseelser eller försummelser och vid att eventuella anmärkningar och varningar till tillståndsinnehavaren inte har lett till korrigering av brister i verksamheten. Samma principer bör enligt utskottets mening följas också i bestämmelserna om återkallande av godkännande av en organisation i föreslagna 26 § 2 mom. och 47 a § 5 mom. För att lagförslaget ska kunna behandlas i vanlig lagstiftningsordning måste det kompletteras på denna punkt.

Dessutom påpekar grundlagsutskottet att lagförslaget till följd av kravet i grundlagens 2 § 3 mom. att all utövning av offentlig makt ska bygga på lag måste kompletteras med bestämmelser

om dels godkännandevillkoren för organisationen, dels de omständigheter ministeriet ska väga in i beslutet om godkännande. Dessutom bör lagen lämpligen kompletteras med en bestämmelse om att beslutet om godkännande fattas på ansökan av organisationen.

Kulturutskottet föreslår att 2 mom. preciseras på det sätt grundlagsutskottet krävt. Utskottet föreslår också att paragrafen får ett nytt 3 mom. med bestämmelser om återtagande av godkännande. Som en följd av detta blir 3 och 4 mom. i propositionen 4 och 5 mom.

26 a §. Grundlagsutskottet anser att det finns skäl att precisera paragrafens skrivning för att avgiftens kompensationskaraktär ska framgå tydligare. Också reglerna för återförsäljares regressrätt bör enligt utskottets mening kompletteras särskilt när det gäller hur återförsäljarnas inbördes ansvarskedja fastställs. Likaså bör bemyndigandet att genom förordning föreskriva om kompensationsavgiftens storlek preciseras eller alternativt bör bemyndigandet flyttas över från ministeriet till statsrådet.

Kulturutskottet föreslår att skrivningen ändras så att den praxis som iakttagits vid beslut om avgiftens storlek regleras och fastställs på lagnivå. Meningen är att avgiftssystemet ska upprätthållas och avgiften fastställas med invägande av alla relevanta effekter som omständigheterna genererar och förändringar på marknaden och i situationer där kompensationsavgiften och de bestämmelser som reglerar den blir aktuella. Likaså bör det såvitt möjligt ske en utvärdering och uppföljning av hur marknaden påverkas av avgiftens storlek och förändringar i den.

Bestämmelsen preciseras också med anledning av grundlagsutskottets anmärkning om avgiftens kompensationskaraktär och återförsäljares regressrätt.

26 b §. Grundlagsutskottet har i 1 mom. reagerat på termen "perintä", på svenska "uttag". Dessutom insisterar utskottet på en precisering av bestämmelsen till följd av kravet på att all utövning av offentlig makt ska bygga på lag. Kulturutskottet föreslår att uttrycket med indivi-

ningsassociation stryks. Uttrycket har av tradition använts av upphovsrättens samförvaltningsorganisationer för att inkassera de ersättningar som avtalats när tillstånd för användning av verk beviljats. Utskottet föreslår alltså en ändring av lydelsen i 1 mom.

26 c § (Ny). Med hänvisning till kommentarerna ovan om 26 b § ändrar utskottet för överensstämmelsens skull också 26 c §.

29 a §. Till följd av förslaget nedan att 39 § ska strykas föreslår utskottet att förslagen till ändring av 29 a § förkastas.

39 §. Syftet med ändringarna i propositionen är att få parterna att komma överens om detaljerna kring hur en film ska utnyttjas kommersiellt innan produktionen startar. Utskottet menar att den nuvarande bestämmelsen kan förbli i kraft. I första hand bör man försöka gå in för genuina förhandlingar och avtala om användningsrättigheterna. Om avtal träffas exempelvis om skådespelarinsatser i en film, alltså om upptagningen av ett framförande, kan avtal samtidigt ingås om kopiering av det upptagna framförandet för olika ändamål och om användning av framförandet, om spridning av kopiorna och om överföring av det upptagna framförandet på begäran via datanät. Utskottet anser att det gäller att bevaka hur avtalspraxis utvecklas och först när det är nödvändigt ändra lagstiftningen.

Med stöd av det ovan sagda föreslår utskottet att den föreslagna ändringen av paragrafen stryks.

45 §. Med hänvisning till kommentarerna om 39 § föreslår utskottet att ändringen av 5 mom. stryks. Utskottet föreslår att 6 mom. kompletteras med en hänvisning till 2 § 4 mom. och 9 § för att tillämpningen av bestämmelserna om närstående rättigheter i görligaste mån ska korrespondera med tillämpningen av bestämmelserna om upphovsmännens rättigheter.

46 §. Utskottet föreslår att till hänvisningsbestämmelsen läggs 2 § 4 mom. och 9 § för att alla

tillämpliga bestämmelser ska falla inom tillämpningens räckvidd.

I och med att 39 § förkastas har utskottet strukit hänvisningen till den paragrafen i 3 mom.

46 a §. Utskottet föreslår att hänvisningsbestämmelsen kompletteras med en hänvisning till 2 § 2 och 3 mom. och 9 § för att alla tillämpliga bestämmelser ska falla inom tillämpningens räckvidd.

47 §. Utskottet föreslår att 47 § 1 mom. och 47 a § 1 mom. omformuleras så att upptagningar som givits ut i kommersiellt syfte får användas vid ett offentligt framförande och på annat i bestämmelserna föreskrivet sätt överförs till allmänheten utan tillstånd men mot ersättning. I fråga om andra upptagningar, exempelvis ljudupptagningar som på basis av abonnemang eller anställningsförhållande framställts för användning i sändningsverksamhet eller offentliga framföranden som utförs av abonnenten respektive arbetsgivaren, ska rättighetshavaren och användaren ingå avtal utifrån ensamrättigheterna enligt 45 § 2 mom.

Utskottet föreslår vidare att motsvarande ändringar görs i 47 § 3 mom. och 47 a § 3 mom. om musikupptagningar och att kriteriet "i kommersiellt syfte" som använts i 47 § 1 och 3 mom. tas in med samma formulering när det gäller både ljudupptagningar och musikupptagningar med visuella element.

Ersättningsrätten enligt 47 § 1 och 3 mom. begränsas alltså till användningen av sådana ljudupptagningar och musikupptagningar med visuella element som getts ut i kommersiellt syfte och av vilka exemplar har spritts eller som har överförts till allmänheten. Betydelsen är densamma som i artikel 12 i Romkonventionen och artikel 15.1 i WIPO-fördraget om framföranden och fonogram. Bestämmelsen omfattar användningen av såväl analoga som digitala upptagningar.

Utskottet framhåller att kommersiellt syfte kan avse olika former av omsättning. Det kommersiella syftet kan uppnås inte bara på den allmänna marknaden, utan också på särskilda och i

vissa fall synnerligen begränsade marknader. I nätmiljö innefattar överföring till allmänheten också att det går att få ljudupptagningar och musikupptagningar med visuella element på beställning eller på begäran.

Eftersom de föreslagna ändringarna av 39 § och 45 § 5 mom. förkastas har utskottet strukit hänvisningen till dessa lagrum i 3 mom.

47 a §. Enligt förslaget ska ersättning för användning av en ljudupptagning i enlighet med 47 § 1 mom. betalas genom förmedling av en organisation som företräder utövande konstnärer och fonogramproducenter så som föreskrivs i 47 a §. Utskottet föreslår att tillägget "om inte något annat har avtalats" stryks, eftersom det visat sig vara svårtolkat. Samma anmärkning gäller ersättningen enligt 3 mom. för användningen av musikupptagningar med visuella element. Det nuvarande avtalssystemet där avtal om upphovsrättsersättningar ingås genom upphovsrättsorganisationernas förmedling förblir därmed i kraft trots ändringen. Det är den enklaste lösningen med tanke på administreringen av upphovsrättigheterna och för konsumenterna.

Dessutom har utskottet gjort de preciseringar som grundlagsutskottet krävt i 5 mom. i fråga om godkännande av en organisation.

48 §. Utskottet föreslår att hänvisningsbestämmelsen kompletteras med 2 § 2 och 3 mom. för att alla tillämpliga bestämmelser ska falla inom tillämpningens räckvidd.

49 §. Utskottet föreslår att 7 § läggs till i hänvisningsbestämmelsen.

49 a §. Utskottet föreslår att hänvisningsbestämmelsen kompletteras med 2 § 4 mom.

Utfrågade experter har påtalat oklarheter i fråga om såväl upphovsrättigheter som användningsrättigheter. Det har visat sig att gamla, historiskt värdefulla och betydelsefulla fotografier eventuellt inte uppfyller kriterierna i 1 § för verk. De kan lätt betraktas som vanliga foton på händelser från en viss tidsepok som inte krävt särskilt stor konstnärlighet av fotografen (Upphovsrådsrådets uttalande 2003:6). Å andra sidan

har utskottet också gjorts uppmärksam på fotografiernas användningsmöjligheter. Det finns föräldrade, fria fotografier som publicerats i tiderna och parallellnegativ som opublicerade fortfarande är skyddade. Utskottet framhåller att frågan om användningen av och det upphovsrättsliga skyddet för fotografier bör utredas. Därför föreslår utskottet ett uttalande. (*Utskottets förslag till uttalande 2*)

50 b §. På grund av Finlands geografiska läge bör det enligt utskottet skapas möjligheter att ingripa i transitering av olagliga kringgåendeanordningar. Därför föreslår utskottet att det ska vara förbjudet att importera anordningar för kringgående av tekniska åtgärder för vidaretransport till tredje land.

50 c §. Experter som utskottet hört har påpekat att också friexemplarsbiblioteken och Finlands filmarkiv ska omfattas av denna paragraf. Därför föreslår utskottet att 1 mom. kompletteras med en hänvisning till 16 b och 16 c §.

54 §. Grundlagsutskottet förutsätter att lagen kompletteras med bestämmelser om grunderna för de rättigheter och skyldigheter som behövs för att tillgodose parternas rättssäkerhet i ett skiljeförfarande och att bemyndigandet att utfärda förordning preciseras för att lagförslaget ska kunna behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Med hänvisning till utlåtandena från grundlagsutskottet och lagutskottet föreslår kulturutskottet att 54 § får den skrivning lagutskottet föreslagit genom att nuvarande 14 och 15 § i upphovsrättsförordningen lyfts över till lagens 54 § 2 mom. Samtidigt stryks bemyndigandet att utfärda förordning i 54 § 1 mom.

56 a §. Grundlagsutskottet anser att straffbestämmelsen, som berör så många människor och så många gärningar, lämpligen bör ses över för att den bättre ska uppfylla kravet på proportionalitet och exakthet. Lagutskottet kommer för sin del med ett förslag till hur grundlagsutskottets krav kunde tillmötesgå. Men lagutskottets förslag omintetgör möjligheten att brott mot upp-

hovsrätten kunde bli straffbart också då det sker av oaktsamhet.

På grundval av det ovan sagda föreslår kulturutskottet att de av lagutskottet föreslagna ändringarna görs i 56 a §, men med den preciseringen att den som bryter mot de för upphovsman-
nen relevanta rättigheterna, rätten att framställa exemplar och göra dem tillgängliga för allmänheten samt den ideella rätten, kan dömas för upphovsrättsföreseelse också när brottet skett av grov oaktsamhet.

Som det sägs i strafflagens 3 kap. 7 § 2 mom. avgörs frågan om oaktsamheten ska anses vara grov utifrån en helhetsbedömning. Vid bedömningen ska beaktas hur betydande den åsidosatta aktsamhetsplikten är, hur viktiga de äventyrade intressena och hur sannolik kränkningen är, hur medveten gärningsmannen är om att han eller hon tar en risk samt övriga omständigheter som har samband med gärningen och gärningsmannen.

Genom att det klart anges i rekvisiten för upphovsrättsföreseelse vilka gärningar som kränker upphovsrätten och genom att grov oaktsamhet anges som gräns för straffbarhet i stället för enbart oaktsamhet blir bestämmelsen exaktare och utesluter de gärningar från straffbarhet som är allra lindrigast med hänsyn till det upphovsrättsliga skyddet.

57 §. Grundlagsutskottet anser i sitt utlåtande att framställning av enstaka exemplar för enskilt bruk med stöd av 12 § i upphovsrättslagen inte ska omfattas av de påföljdsregler som bygger på ansvar oberoende av aktsamhetsgrad.

Kulturutskottet hänvisar till det som sägs om kopiering för privat bruk i motiven till 11 §. Utskottet föreslår att kopiering för enskilt bruk av material som illegalt distribuerats i exempelvis serverlösa nätverk eller från andra illegala källor i lag ska betraktas som klandervärd verksamhet i den utsträckning att endast fall där framställningen av exemplar för enskilt bruk skett utan vetskap om att det kopierade materialet är illegalt inte omfattas av vederlagsskyldigheten enligt 57 § 1 mom. Detta begränsar vederlagsbestämmelsens tillämpningsområde. Också 58 §

om förverkandepåföljd kompletteras med ett motsvarande tilläggsvillkor som gör bestämmelsens räckvidd snävare.

58 §. Med hänvisning till det som sägs under 57 § föreslår utskottet en ändring i 1 mom.

Utifrån lagutskottets utlåtande föreslår utskottet att 2 mom. ändras.

Utskottet föreslår att 2 mom. kompletteras med en bestämmelse om att en anordning för kringgående av tekniska åtgärder kan dömas att förstöras i ett strafforderförfarande.

60 a—60 d §. Lagutskottet diskuterar i sitt utlåtande ingående bestämmelserna om förhindrande av tillgång till material som kränker upphovsrätten och föreslår nya 60 a—60 d § i lagen. Samtidigt föreslår utskottet att mellanrubriken före 60 a § ändras. Med hänvisningen till motiven i lagutskottets utlåtande föreslår kulturutskottet att 60 a—60 d § tas in i lagen i enlighet med utlåtandet.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna. Grundlagsutskottet anser att kravet i grundlagens 79 § 3 mom. på särskilda skäl inte uppfylls för alla bestämmelser del. Därmed kan bestämmelser om när de ska träda i kraft inte utfärdas genom förordning av statsrådet. Utskottet föreslår följaktligen att 1 mom. i ikraftträdandebestämmelsen ändras. Dessutom föreslår utskottet att 1 mom. 3 punkten lyfts ut ur 16 b § om friexemplarsbibliotek så att den punkten träder i kraft samtidigt med lagändringarna och inte, som regeringen föreslagit, senare vid en tidpunkt som bestäms genom förordning av statsrådet. Därigenom är det legalt att hämta material i datanät så snart lagen trätt i kraft och oberoende av när den planerade översynen av lagen om friexemplar sker.

Lagförslag 2

Kulturutskottet hänvisar till det lagutskottet säger om 3 § i lagförslag 2 och konstaterar att propositionsmotiven avviker från de principer som allmänt tillämpas inom straffrätten. Lagutskottet kommer i sitt utlåtande med det motiverade

påpekandet att man med avvikelse från propositionens motivering först bör bedöma utifrån allmänna straffrättsliga principer om gärningarna är en eller flera. Därefter bör det prövas särskilt för var och en gärning om villkoret "betydande skada eller olägenhet" som avgör om kringgåendet av tekniska åtgärder ska anses straffbart eller inte uppfylls eller om gärningen i det fall att villkoret inte uppfylls möjligen är straffbar som en förseelse gällande kringgående av tekniska åtgärder enligt 56 e § i upphovsrättslagen.

Lagförslag 3 (Nytt)

Som ovan i detaljmotiven till 21 § i lagförslag 1 konstateras förordar kulturutskottet i fråga om upphovsrätten för verk som framförs i samband med gudstjänster en bestämmelse om att tillstånd inte behövs för att uppföra ett verk, men att upphovsmannen har rätt att få ersättning om verket uppförs vid en gudstjänst. I fråga om denna lydelse av 21 § som utskottet pläderar för konstaterar grundlagsutskottet i sitt utlåtande GrUU 24/2005 rd att den kräver behandling i grundlagsordning.

Propositionen innehåller ett omfattande förslag till ändring av upphovsrättslagen. En proposition med samma innehåll behandlades i riksdagen redan under den föregående valperioden. Men eftersom den inte hann slutbehandlas förföll den. Också den nu aktuella propositionen har riksdagen behandlat i över ett år. Av den anledningen men också för att Finland ska uppfylla sina internationella förpliktelser bör riksdagen inte fördröja behandlingen av den nya lagstiftningen, menar kulturutskottet. Att en paragraf, i detta fall 21 §, kräver grundlagsordning får inte skjuta upp behandlingen av andra viktiga ändringar i upphovsrättslagen. Därför föreslår utskottet att 21 § i regeringens förslag till ändring av upphovsrättslagen förkastas och lyfts in i ett nytt lagförslag 3, som stiftas i grund-

lagsordning. Då kan lagförslag 1 behandlas i vanlig lagstiftningsordning i enlighet med utlåtandet från grundlagsutskottet (GrUU 7/2005 rd).

Med stöd av det ovan sagda föreslår kulturutskottet ett nytt lagförslag 3 med en lag om ändring av 21 § i upphovsrättslagen.

Lagstiftningsordning

Grundlagsutskottet förutsätter i sitt utlåtande (GrUU 7/2005 rd) att dess konstitutionella anmärkningar beaktas i fråga om följande lagrum i lagförslag 1: 12 §, 16 §, 16 a § 1 och 2 mom., 16 d § 1 mom., 17 § 2 och 3 mom., 21 § 4 mom., 25 i § 2 mom., 26 § 2 mom., 47 a § 5 mom., 54 § 1 mom. och ikraftträdandebestämmelsen. Kulturutskottet har ändrat bestämmelserna i enlighet med grundlagsutskottets krav, dock så att anmärkningarna mot 16, 16 a och 16 d § beaktats som ändringar av 16 e §.

Med hänvisning till motiven ovan till lagförslag 3 föreslår utskottet att detta lagförslag behandlas i den ordning som föreskrivs i 73 § i grundlagen.

Förslag till beslut

Med stöd av det ovan anförda föreslår kulturutskottet

att lagförslag 2 godkänns utan ändringar,

att lagförslag 1 godkänns med ändringar (Utskottets ändringsförslag),

att ett nytt lagförslag 3 godkänns (Utskottets nya lagförslag) och

att två uttalanden godkänns (Utskottets förslag till uttalanden).

1.

Lag**om ändring av upphovsrättslagen**

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i upphovsrättslagen av den 8 juli 1961 (404/1961) 26 g §, sådan som den lyder i lag 442/1984,

ändras i 2 och 9 §, rubriken för 2 kap., mellanrubriken före 11 § samt 11 och 13 §, mellanrubriken före 14 § samt 14 och 16 §, mellanrubriken före 17 § samt 17 och 18 §, den svenska språkdräkten i mellanrubriken före 19 § samt 19 § 1 mom., mellanrubriken före 20 § samt 20 (*utesl.*) och 24 §, mellanrubriken före 25 § samt 25 § 2 mom., 25 a §, mellanrubriken före 25 f § samt 25 f och 25 g §, 25 h § 1 mom., 25 i § (*utesl.*), 26 §, rubriken för 2 a kap., 26 a, 26 b, 26 c, 26 e och 26 h (*utesl.*) §, rubriken för 5 kap., 45 § 1—4 och 6 mom., 46, 46 a, 47, 47 a och 48 §, den finska språkdräkten i 49 § 1 mom. samt 49 § 3 mom., 49 a § 1 och 3 mom., 54 §, 55 § 2 mom., 56, 56 a, 56 c, 57, 58 och 60 §, 62 § 1 mom. samt 64 § 4 och 5 mom.

av dem rubriken för 2 kap., mellanrubriken före 11 § samt 11 och 13 §, mellanrubriken före 14 § samt 14 och 16 §, mellanrubriken före 17 § samt 17 och 18 §, 19 § 1 mom., mellanrubriken före 20 § samt 20 (*utesl.*) och 24 §, mellanrubriken före 25 § samt 25 § 2 mom. och 25 a §, mellanrubriken före 25 f § samt 25 f och 25 g §, 25 h § 1 mom., 25 i (*utesl.*), 26 och 47 a §, 49 a § 1 och 3 mom., 54 § samt 64 § 4 och 5 mom. sådana de lyder i lag 446/1995, 25 i § *sådan den lyder i sistnämnda lag och i lag 398/2003*, rubriken för 2 a kap., 26 b, 26 c, 26 e och 26 h § samt 55 § 2 mom. sådana de lyder i nämnda lag 442/1984, 26 a § *sådan den lyder i sist nämnda lag och i lag 1254/1994, (utesl.)* 45 § *sådan den lyder i nämnda lagar 446/1995 och 967/1997 samt i lag 1654/1995*, 46, 46 a, och 48 § *sådana de lyder i nämnda lagar 446/1995 och 1654/1995*, 47 § *sådan den lyder i nämnda lag 446/1995 och i lag 365/1997*, 49 § 1 och 3 mom. sådana de lyder i lag 250/1998, 56 och 60 § samt 62 § 1 mom. sådana de lyder i lag 715/1995, 56 a § *sådan den lyder i lag 1024/1995 och i nämnda lag 250/1998*, 56 c § *sådan den lyder i lag 418/1993 och 57 § sådan den lyder i nämnda lagar 442/1984 och 715/1995*, samt

fogas till lagen nya mellanrubriker före 2, 9 och 10 §, till lagen en ny 11 a, 13 a och 16 a—16 e § och före dem nya mellanrubriker, till 19 §, *sådan den lyder i nämnda lag 446/1995*, ett nytt 5 mom., till 23 §, *sådan den lyder i nämnda lag 446/1995*, ett nytt 2 mom., en ny mellanrubrik före 25 a §, till 25 d §, *sådan den lyder i nämnda lag 446/1995*, *nya 4 och 5 mom.*, nya mellanrubriker före 25 g, 25 h, 25 i §, 45, 46, 46 a, 47, 47 a, 48, 49, 49 a och 50 §, till lagen ett nytt 5 a kap., nya mellanrubriker före 54, 54 a och 54 b, till 54 b §, *sådan den lyder i nämnda lag 446/1995*, nya 2 och 3 mom., nya mellanrubriker före 55, 56, 56 a, 56 b, 56 c och 56 d §, till lagen en ny 56 e § och en ny mellanrubrik före 56 e §, till lagen en ny 56 f § och en ny mellanrubrik före 56 f §, nya mellanrubriker före 57, 58, 60, 61 och 62 §, till lagen en ny 60 a § och en ny mellanrubrik före 60 a §, *till lagen nya 60 b—60 d §* samt till lagen en ny 64 b § som följer:

Ekonomiska rättigheter

2 §
(Som i RP)

Fria verk

9 §

Upphovsrätt gäller inte till

1) lagar och förordningar,

2) andra beslut, föreskrifter och handlingar som skall publiceras enligt lagen om Finlands författningssamling (188/2000) och lagen om ministeriernas och andra statliga myndigheters föreskriftssamling (189/2000),

3) fördrag och andra motsvarande handlingar som innehåller internationella förpliktelser,

4) beslut och yttranden av myndigheter eller andra offentliga organ,

5) översättningar som en myndighet eller ett annat offentligt organ har gjort eller låtit göra av handlingar som avses i 1—4 punkten.

Bestämmelserna i 1 mom. gäller inte självständiga verk som ingår i sådana handlingar som avses i momentet. (*Utesl.*)

Andra immateriella rättigheter

10 §

(Som i RP)

2 kap.

Inskränkningar i upphovsrätten samt bestämmelser om avtalslicens*Allmänna bestämmelser*

11 §

(1—4 mom. som i RP)

Med stöd av detta kapitels bestämmelser om inskränkning av upphovsrätten får exemplar inte framställas av sådana exemplar av verk som framställts eller tillgängliggjorts för allmänheten i strid med 2 § eller till vars skydd utförda tekniska åtgärder kringgåts i strid med 50 a § 1 mom. Bestämmelserna i detta moment gäller dock inte användning av verk med stöd av 11 a, 16, 16 a—16 c eller 22 § eller 25 d § 2 eller 5 mom.

Tillfällig framställning av exemplar

11 a och 13 §

(Som i RP)

Användning i internt informationssyfte

13 a §

Exemplar av artiklar med tillhörande bilder som publicerats i dagstidningar eller tidskrifter som framställts genom tryckning eller liknande förfarande får med stöd av avtalslicens så som bestäms i 26 § framställas för användning hos myndigheter samt näringsidkare (*utesl.*) och sammanslutningar för intern information, och på detta sätt framställda exemplar får användas i detta syfte för överföring till allmänheten, på annat sätt än genom utsändning i radio eller television. Bestämmelserna i detta moment gäller inte framställning av exemplar av verk genom fotokopiering eller liknande förfarande.

(2 och 3 mom. som i RP)

Användning av verk inom undervisningsverksamhet och vetenskaplig forskning

14 §

Exemplar av (*utesl.*) offentliggjorda verk (*utesl.*) får med stöd av avtalslicens så som bestäms i 26 § framställas för användning i undervisningsverksamhet eller vetenskaplig forskning och användas i detta syfte för överföring till allmänheten på annat sätt än genom utsändning i radio eller television. Bestämmelserna i detta moment gäller inte framställning av exemplar av verk genom fotokopiering eller liknande förfarande.

(2—4 mom. som i RP)

16 §

(Som i RP)

Framställning av exemplar av verk för allmänheten och överföring av verk till allmänheten

16 a §

(1 mom. som i RP)

Sådana arkiv samt för allmänheten öppna bibliotek och museer som anges genom förordning av statsrådet får, om inte framställningen av exemplar syftar till direkt eller indirekt ekonomisk vinning, överföra ett offentligt verk som finns i deras egna samlingar till en enskild för användning i forskningssyfte eller för privata studier i lokaler hos inrättningen genom terminaler avsedda för överföring till allmänheten. *Som villkor gäller att användningen kan ske utan hinder av anskaffnings-, licens- och andra avtalsvillkor för användningen av verket och att annan digital framställning av exemplar av verket än sådan som följer av i detta moment avsedd användning och vidareöverföring av verket har förhindrats.*

Användning av verk i friexemplarsbibliotek

16 b §
(Som i RP)

Användning av verk vid Finlands filmarkiv

16 c §
(Som i RP)

Användning av verk i arkiv, bibliotek och museer med stöd av avtalslicens

16 d §
(Som i RP)

Närmare bestämmelser om användning av verk i arkiv, bibliotek och museer

16 e §

I de fall som avses i 16, 16 a och 16 d § kan genom förordning av statsrådet utfärdas bestämmelser om de arkiv och de för allmänheten öppna bibliotek och museer som har i paragraferna avsett tillstånd att använda verk eller kan utnyttja avtalslicensbestämmelsen, om

1) det finns bestämmelser i lag om inrättningens verksamhet eller dess uppgifter,

2) inrättningen har en lagstadgad särskild arkiverings-, förvarings- eller serviceuppgift,

3) inrättningens verksamhet i betydande omfattning tjänar vetenskaplig forskning, eller

4) inrättningen ägs av staten. (Nytt 1 mom.)

(2 och 3 mom. som 1 och 2 mom. i RP)

Tillgängliggörande av verk för användning av personer med funktionshinder

17 §

(1 mom. som i RP)

Genom förordning av statsrådet *bestäms om de inrättningar som har rätt att (utesl.)* genom ljudupptagning framställa exemplar av utgivna litterära verk till personer med synskada och andra som på grund av funktionshinder eller sjukdom inte kan ta del av böcker på sedvanligt sätt, för utlåning eller försäljning eller för att användas till överföring till sådana personer på annat sätt än genom utsändning i radio eller television.

Genom förordning av statsrådet *bestäms om de inrättningar som har rätt att (utesl.)* framställa exemplar av utgivna litterära verk på teckenspråk för döva och personer med hörselskada, vilka inte kan ta del av böcker på sedvanligt sätt, för utlåning eller försäljning eller för att användas till överföring på annat sätt än genom utsändning i radio eller television.

(4 och 5 mom. som i RP)

Som villkor för de i 2 och 3 mom. avsedda inrättningarna gäller att en i en förordning angiven inrättning inte får eftersträva kommersiell eller ekonomisk vinning, att dess verksamhetsområde innefattar service för funktionshindrade och att den har ekonomiska och funktionella förutsättningar att bedriva verksamheten. Genom förordning av statsrådet kan dessutom utfärdas närmare bestämmelser om vilka tekniska egenskaper de verksexemplar som framställs och de verk som överförs med stöd av 2 och 3 mom. skall ha, hur de skall märkas och hur överföringen till allmänheten skall ske. (Nytt)

18 §
(Som i RP)

19 §

(1 mom. som i RP)

— — — — —
Ett sådant exemplar av ett verk som med upphovsmannens samtycke första gången har sålts eller på annat sätt varaktigt överlåtits utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet får i enlighet med 1 mom. och med de begränsningar som följer av 3 mom.

(1 punkten som i RP)

2) säljas eller på annat sätt varaktigt överläts, om det exemplar som överläts har anskaffats av en privat person för eget bruk,

3) säljas eller på annat sätt varaktigt överläts, om det exemplar som överläts har anskaffats av ett arkiv eller ett för allmänheten öppet bibliotek eller museum för samlingarna. (Ny)

Visning av exemplar av verk

20 §

(Som i RP)

21 §

(Utesl.)

23 §

(Som i RP)

24 §

(Som i RP. Utskottets ändringsförslag påverkar inte den svenska texten.)

Användning av konstverk

25 §

(Som i RP)

Användning av konstverk i kataloger och meddelanden, samt avbildning av byggnader

25 a §

(Som i RP)

25 d §

— — — — —
Verk enligt 9 § 2 mom. får återges i samband med en i 9 § 1 mom. avsedd handling och användas separat från handlingen för de administrativa syften eller andra syften som handlingen hänförs till. (Nytt)

(5 mom. som 4 mom. i RP)

Ursprunglig radio- och televisionsutsändning

25 f §

(Som i RP)

Återutsändning av arkiverat televisionsprogram

25 g §

(Som i RP)

Vidaresändning av radio- och televisionsutsändningar

25 h §

(Som i RP)

Utsändning av program som omfattas av vidare-sändningsskyldigheten

25 i §

Teleföretag som tillhandahåller nättjänster i kabeltelevisionsnät som huvudsakligen används för sändning av televisions- och radioprogramutbud och som en betydande del av nätanvändarna använder som huvudsaklig väg att ta emot televisions- och radiosändningar får (utesl.) via ledning för allmänheten vidaresända verk som ingår i sådana radio- och televisionssändningar som avses i 134 § i kommunikationsmarknadslagen (393/2003) samtidigt med den ursprungliga sändningen och utan att den ändras. (Nytt)

(2 och 3 mom. utesl.)

26 §

(1 mom. som i RP)

Undervisningsministeriet godkänner på ansökan en organisation för viss tid, högst fem år. (Utesl.) Den organisation som godkänns skall ha ekonomisk och funktionell beredskap och förmå-

ga att sköta de uppgifter som beslutet om godkännande avser. Organisationen skall årligen lämna undervisningsministeriet en rapport om de åtgärder den vidtagit med stöd av beslutet om godkännande. Organisationen eller, i den händelse upphovsmännens representativitet bara kan uppnås genom att flera organisationer godkänns, organisationerna skall företräda en betydande del av de upphovsmän till verk inom olika områden vars verk används med stöd av en avtalslicensbestämmelse. När flera organisationer godkänns att bevilja tillstånd till en viss användning av verk skall det i förekommande fall i beslutet om godkännande säkerställas att tillstånden beviljas samtidigt och på villkor som är förenliga med varandra. I beslutet om godkännande kan också ställas villkor som generellt styr avtalsverksamheten.

Undervisningsministeriets beslut skall även om det överklagas iakttas till dess ärendet avgjorts genom ett lagakraftvunnet beslut. Godkännandet kan återkallas om organisationen genom att bryta mot beslutet om godkännande och villkoren i beslutet gör sig skyldig till allvarliga eller väsentliga förseelser eller försummelser, och om de anmärkningar och varningar som getts organisationen inte lett till att bristerna i verksamheten blivit avhjälpna. (Nytt)

(4 och 5 mom. som 3 och 4 mom. i RP)

2 a kap.

Kompensation för framställning av exemplar av verk för enskilt bruk

26 a §

När för spridning till allmänheten tillverkas eller till landet införs ett ljud- eller bildband eller någon annan anordning på vilken verk kan tas upp och som i betydande utsträckning används för framställning av exemplar av verk för enskilt bruk skall tillverkaren eller importören betala en avgift baserad på anordningens speltid eller lagringskapacitet att användas som direkt kompensation till verkens upphovsmän samt som indirekt kompensation till upphovsmännen för ända-

mål som är gemensamma för dem. Kompensationen betalas till upphovsmännen genom förmedling av en organisation som företräder ett flertal upphovsmän till i Finland använda verk inom ett visst område i enlighet med en av undervisningsministeriet årligen godkänd dispositionsplan för avgiftens avkastning.

Den som till återförsäljning erbjuder en i 1 mom. avsedd anordning som en tillverkare eller importör har sålt, skall på uppmaning av den organisation som avses i 26 b § visa att avgift har betalats för anordningen till organisationen. Om avgiften inte har betalats, skall återförsäljaren betala avgiften. Återförsäljaren har dock rätt att återkräva avgiften hos den tillverkare eller importör som primärt är ansvarig för avgiften eller hos en annan återförsäljare som subsidiärt är ansvarig för avgiften och hos vilken anordningen anskaffats för återförsäljning.

Efter att kommunikationsministeriet och handels- och industriministeriet givit sitt utlåtande om saken föreskrivs om de anordningar som omfattas av avgiften enligt 1 mom. genom förordning av undervisningsministeriet. Genom förordning av undervisningsministeriet föreskrivs även om storleken av avgiften. Undervisningsministeriet skall före det förhandla med organisationer som företräder i 1 mom. avsedda tillverkare och importörer samt organisationer som företräder upphovsmän. Avgiften skall fastställas till ett sådant belopp att den kan anses utgöra en rimlig kompensation för framställning av exemplar av verk för enskilt bruk. Det skall föreskrivas en övre gräns för det totala beloppet för varje anordning som avgiften inte får överskrida. Vid fastställandet av avgiftens storlek skall beaktas tillgänglig dokumentation över hur frekvent det är med framställning av enskilda exemplar och i vilken utsträckning tekniska åtgärder som hindrar privat kopiering har använts för skydd av sådana verk som gjorts tillgängliga för allmänheten. För varje typ av anordning skall dessutom hänsyn tas till den utsträckning i vilken anordningen kan användas för att framställa exemplar av verk som skyddats respektive icke skyddats med tekniska åtgärder.

26 b §

Avgiften *betalas till* en organisation som företräder ett flertal upphovsmän till i Finland använda verk och som *på ansökan* godkänts för detta uppdrag av undervisningsministeriet för viss tid, högst fem år. *Endast en organisation åt gången kan godkännas för denna uppgift. Den organisation som godkänns skall ha ekonomisk och funktionell beredskap och förmåga att sköta de uppgifter som beslutet om godkännande avser. Organisationen skall årligen lämna undervisningsministeriet en rapport om de åtgärder den vidtagit med stöd av beslutet om godkännande.* Undervisningsministeriets beslut skall oberoende av om ändring söks iakttas till dess ärendet har avgjorts genom ett beslut som vunnit laga kraft. En förutsättning för godkännande är att organisationen förbinder sig att i enlighet med en av undervisningsministeriet godkänd dispositionsplan använda en årligen mellan ministeriet och organisationen överenskommen del av avgiftens avkastning *som indirekt kompensation till upphovsmännen* för ändamål som är gemensamma för dem.

Kostnaderna för (*utesl.*) administration dras av från avgiftens avkastning.

26 c § (Ny)

Undervisningsministeriet kan ge organisationen närmare föreskrifter om *administrationen* av avgiften (*utesl.*) Ministeriet övervakar att avgiften *administreras* enligt föreskrifterna och att dispositionsplanen följs. Undervisningsministeriet har rätt att av organisationen erhålla för övervakningen behövliga uppgifter.

Undervisningsministeriet kan återta godkännandet av organisationen, om den inte iakttar föreskrifterna eller dispositionsplanen eller om den inte lämnar för övervakningen behövliga uppgifter *och om den genom att bryta mot beslutet om godkännande och villkoren i beslutet gör sig skyldig till allvarliga eller väsentliga förseelser eller försummelser, och om de anmärkningar och varningar som getts organisationen inte lett till att bristerna i verksamheten blivit avhjälpta.*

26 e och 26 h §
(Som i RP)29 a och 39 §
(*Utesl.*)

5 kap.

Upphovsrätten närstående rättigheter

Utövande konstnär

45 §

(1—4 mom. som i RP)
(5 mom. *utesl.*)

På förfarande som enligt 1—4 mom. kräver den utövande konstnärens samtycke tillämpas på motsvarande sätt 2 § 2—4 mom., 3, 6—9, 11 och 11 a §, 12 § 1—3 mom., 13 a § 2 mom., 14 § 1, 3 och 4 mom., 15, 16 och 16 a—16 e §, 17 § 2, 3 och 5 mom., 19 § 1, 2 och 5 mom., 21, 22 och 25 b—25 d §, 25 f § 2 och 3 mom., 25 h, 25 i, 26, 26 a—26 f och 26 h §, 27 § 1 och 2 mom. samt 28, 29, 29 a, 41 och 42 §.

Producent av ljudupptagning

46 §

(1 och 2 mom. som i RP)

På förfarande som enligt 1 och 2 mom. kräver producentens samtycke tillämpas på motsvarande sätt 2 § 2—4 mom., 6—9 §, 11 § 2—5 mom., 11 a §, 12 § 1—3 mom., 13 a § 2 mom., 14 § 1, 3 och 4 mom., 15, 16 och 16 a—16 e §, 19 § 1, 2 och 5 mom., 21, 22, 25 b och 25 d §, 25 f § 2 och 3 mom., 26, 26 a—26 f och 26 h §, 27 § 1 och 2 mom. *samt 29 § (utesl.).*

(4 mom. som i RP)

Producent av bildupptagning

46 a §

(1 och 2 mom. som i RP)

På förfarande som enligt 1 och 2 mom. kräver producentens samtycke tillämpas på motsvarande sätt 2 § 2 och 3 mom., 6—9 §, 11 § 2—5 mom., 11 a §, 12 § 1—3 mom., 13 a § 2 mom.,

14 § 1, 3 och 4 mom., 15, 16 och 16 a—16 e §, 19 § 1, 2 och 5 mom., 22, 25 b och 25 d §, 25 f § 2 och 3 mom., 26, 26 a—26 f och 26 h §, 27 § 1 och 2 mom. samt 29 §.

Användning av ljudupptagningar och musikupptagningar med visuella element

47 §

Utan hinder av 45 § 2 och 4 mom. och 46 § 1 och 2 mom. får ett i 45 § avsett framförande som tagits upp på en anordning som avses i 46 § och en anordning enligt 46 § som utgetts i kommersiellt syfte och varav exemplar har spritts eller som överförs till allmänheten användas

(1—3 punkten som i RP)

Ersättning skall betalas till producenten och till den utövande konstnär vars framförande har tagits upp på en i 1 mom. avsedd anordning som använts för framföring, överföring eller vidare-sändning. *Ersättning betalas dock inte för vidare-sändning enligt 25 i §.*

Om en i kommersiellt syfte utgiven musikupptagning med visuella element varav exemplar har spritts eller som överförs till allmänheten används på det sätt som avses i 1 mom. 1 eller 2 punkten under den i 46 a § 2 mom. nämnda tiden, har den utövande konstnär vars framförande av ett musikaliskt verk tagits upp på anordningen rätt att för användningen av det upptagna framförandet få ersättning (*utesl.*).

(4 och 5 mom. som i RP)

Användningsersättning

47 a §

Ersättning för användning av en ljudupptagning i enlighet med 47 § 1 mom. 1 och 2 punkten betalas (*utesl.*) genom förmedling av en av undervisningsministeriet godkänd organisation som företräder ett flertal sådana utövande konstnärer och fonogramproducenter vilkas på anordningar upptagna framföranden och anordningar används i Finland.

(2 mom. som i RP)

Ersättning för användning av en musikupptagning med visuella element i enlighet med 47 §

3 mom. betalas (*utesl.*) genom förmedling av en av undervisningsministeriet godkänd organisation som företräder ett flertal sådana utövande konstnärer vilkas på anordningar upptagna framföranden används i Finland.

(4 mom. som i RP)

Undervisningsministeriet godkänner på ansökan de organisationer, som avses i 1 och 3 mom. för viss tid, högst fem år. *Endast en organisation som företräder rättsinnehavarna kan åtgången godkännas för vardera uppgiften. Den organisation som godkänns skall vara solvent och ha beredskap och förmåga att sköta de uppgifter som beslutet om godkännande avser. Organisationen skall årligen lämna undervisningsministeriet en rapport om de åtgärder den vidtagit med stöd av beslutet om godkännande. Undervisningsministeriets beslut skall oberoende av om ändring söks iakttas till dess ärendet har avgjorts genom ett beslut som vunnit laga kraft. Godkännandet kan återtas om organisationen genom att bryta mot beslutet om godkännande och villkoren i beslutet gör sig skyldig till allvarliga eller väsentliga förseelser eller försummelser, och om de anmärkningar och varningar som getts organisationen inte lett till att bristerna i verksamheten blivit avhjälpda.*

(6 mom. som i RP)

Radio- och televisionsföretag

48 §

(1—3 mom. som i RP)

Beträffande fall som avses i 1 och 2 mom. tillämpas på motsvarande sätt 2 § 2 och 3 mom., 6—8 §, 11 § 2—5 mom., 11 a §, 12 § 1 och 2 mom., 13 a § 2 mom., 14 § 1, 3 och 4 mom., 15, 16 och 16 a—16 e §, 19 § 1 mom., 21, 22, 25 b och 25 d §, 25 f § 2 och 3 mom., 26 §, 27 § 1 och 2 mom. samt 29 §. På vidare-sändningar via kabel tillämpas dessutom på motsvarande sätt 25 h § 1 mom. och 25 i §, utom när utsändningen har sitt ursprung i en annan stat som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, varvid i stället för nämnda paragraf på motsvarande sätt skall tillämpas 25 h § 3 mom.

Framställare av kataloger och databaser

49 §

(1 mom. som i RP)

— — — — —
 Beträffande arbeten som avses i 1 mom. tillämpas på motsvarande sätt 2 § 2—4 mom., 7—9 §, 11 § 2—5 mom., 12 § 1, 2 och 4 mom., 13 och 13 a §, 14 § 1, 3 och 4 mom., 15, 16, 16 a—16 e, 17 och 18 §, 19 § 1, 2 och 5 mom., 22, 25 b—25 d, 25 f—25 i §, 25 j § 4 och 5 mom., 26 och 27—29 §. Om ett sådant arbete eller en del därav är föremål för upphovsrätt, kan denna rätt göras gällande.
 — — — — —

Fotograf

49 a §

(1 mom. som i RP)

— — — — —
 På fotografier som avses i denna paragraf tillämpas på motsvarande sätt 2 § 2—4 mom., 3 § 1 och 2 mom., 7—9, 11 och 11 a §, 12 § 1 och 2 mom., 13 och 13 a §, 14 § 1, 3 och 4 mom., 15, 16 och 16 a—16 e §, 17 § 1 mom., 18 §, 19 § 1, 2 och 5 mom., 20, 22 och 25 §, 25 a § 1 och 2 mom., 25 b, 25 d, 25 f—25 i, 26, 26 a—26 f, 26 h, 27—29, 39, 40, 40 c, 41 och 42 §. Om ett fotografi är föremål för upphovsrätt, kan denna rätt göras gällande.

Pressmeddelande

50 §

(Som i RP)

5 a kap.

Tekniska åtgärder och elektronisk information om rättighetsförvaltning*Förbud mot kringgående av tekniska åtgärder*

50 a §

(Som i RP)

Förbud mot tillverkning och spridning av anordningar för kringgående av tekniska åtgärder

50 b §

Det är förbjudet att tillverka eller importera i spridningssyfte, *införa till finskt territorium för vidaretransport till tredje land*, sprida till allmänheten, sälja, hyra ut, marknadsföra i försäljnings- eller uthyrningssyfte eller inneha i kommersiellt syfte anordningar, produkter eller komponenter eller delar därav som möjliggör eller underlättar kringgående av effektiva tekniska åtgärder. Det är heller inte tillåtet att tillhandahålla tjänster som möjliggör eller underlättar kringgående av en effektiv teknisk åtgärd.

(2 och 3 mom. som i RP)

Användning av verk som skyddats med tekniska åtgärder

50 c §

Den som lagligen innehar eller har tillgång till ett med effektiva tekniska åtgärder skyddat verk, och som med stöd av 14 § 3 mom., 15, 16, 16 a—16 c eller 17 §, 25 d § 2 mom. eller 25 f § 2 mom. har rätt att använda verket skall ha möjlighet att använda verket till den del det är nödvändigt för utnyttjandet av den inskränkning av upphovsrätten som föreskrivs i nämnda lagrum.

(2—5 mom. som i RP)

Elektronisk information om rättighetsförvaltning

50 d §

(Som i RP)

Tillämpning på närstående rättigheter enligt 5 kap.

50 e §

(Som i RP)

Skiljeförfarande

54 §

Vid meningsskiljaktigheter avgörs saken genom skiljeförfarande (*utesl.*) när det är fråga om

1) ersättning som avses i 17 § 4 mom., 18 § 2 mom., 19 § 4 mom. (*utesl.*) eller i 47 § 2 eller 3 mom.,

(2—6 punkten som i RP)

Bägge parter utser till skiljeförfarandet en skiljeman, varvid de sålunda utsedda kallar en tredje skiljeman till ordförande. Om den ena parten har föreslagit motparten skiljeförfarande och utsett en skiljeman, men motparten inte inom en månad efter att ha fått kännedom om det har utsett en skiljeman, anses motparten ha motsatt sig att ärendet avgörs genom skiljeförfarande. (Nytt)

(3—5 mom. som 2—4 mom. i RP)

Undervisning i förvärvssyfte

54 a §

(Som i RP)

Ersättning för användning av ljudupptagningar och musikupptagningar med visuella element

54 b §

(Som i RP)

Upphovsrättsrådet

55 §

(Som i RP)

Strafflagens straffbestämmelser

56 §

(Som i RP)

Upphovsrättsförseelse

56 a §

Den som (*utesl.*)

1) uppsåtligen eller av grov oaktsamhet i strid med denna lag framställer ett exemplar av ett verk eller gör ett verk tillgängligt för allmänhe-

ten eller bryter mot bestämmelserna om ideell rätt i 3 §, (*ny*)

2) på något annat sätt bryter mot en sådan bestämmelse i denna lag genom vilken upphovsrätten skyddas eller handlar i strid med en föreskrift som utfärdats med stöd av 41 § 2 mom., bryter mot bestämmelserna i 51 eller 52 § eller mot ett i 53 § 1 mom. eller 54 b § 1 mom. avsett förbud, eller

3) till landet inför eller till finskt territorium för vidaretransport till tredje land inför exemplar av verk som han vet eller har grundad anledning att misstänka vara framställda utomlands under sådana omständigheter att en framställning i Finland skulle ha varit straffbar enligt denna lag,

skall, om inte gärningen skall bestraffas enligt 49 kap. 1 § strafflagen som upphovsrättsbrott, för *upphovsrättsförseelse* dömas till böter.

(2 mom. som i RP)

Brott mot tystnadsplikten

56 b §

(Som i RP)

Olovlig spridning av anordning för avlägsnande av skydd för datorprogram

56 c §

(Som i RP)

Brott mot skyldighet att lämna upplysningar

56 d §

(Som i RP)

Förseelse gällande kringgående av tekniska åtgärder

56 e §

(Som i RP)

Förseelse gällande intrång i elektronisk information om rättighetsförvaltning

56 f §

(Som i RP)

Vederlag och ersättning

57 §

Den som i strid med denna lag eller en föreskrift som utfärdats med stöd av 41 § 2 mom. använder ett verk eller till landet eller till finskt territorium för vidaretransport till tredje land för in exemplar av ett verk är skyldig att betala upphovsmannen skäligt vederlag för detta. *Skyldighet att betala vederlag för lagstridig framställning av ett verksexemplar för privat bruk uppstår bara om framställaren vetat eller borde ha vetat att det kopierade materialet gjorts tillgängligt för allmänheten i strid med denna lag.*

(2—4 mom. som i RP)

Förverkandepåföljd

58 §

Har exemplar av verk framställts, införts till landet eller till finskt territorium för vidaretransport till tredje land, gjorts tillgängliga för allmänheten eller ändrats i strid med denna lag eller föreskrifter som givits med stöd av 41 § 2 mom., eller i strid med 51 eller 52 § eller förbud med stöd av 53 § 1 mom., eller har åtgärder i strid med förbud enligt 50 a eller 50 b § vidtagits, kan domstolen på yrkande av målsägande eller, i fall som avses i 50 b §, av allmänna åklagaren, enligt vad domstolen anser skäligt föreskriva att exemplaret samt för framställning av det avsedd trycksats, kliché, form eller annat hjälpmedel eller olaglig anordning för kringgående av tekniska åtgärder skall förstöras, eller att egendomen skall ändras på visst sätt eller utlämnas till målsäganden mot ersättning av tillverkningskostnaden eller försättas i sådant skick att den inte kan missbrukas. *Vad som föreskrivs i detta moment tillämpas på framställning av verksexemplar för privat bruk bara om framställaren vetat eller borde ha vetat att det kopierade materialet gjorts tillgängligt för allmänheten i strid med denna lag.*

Om ett exemplar av ett verk har framställts eller spridits till allmänheten i strid med denna lag eller införts i landet eller till finskt territorium på det sätt som avses i 56 a § 1 mom. 3 punkten och om exemplaret av verket döms förverkat till sta-

ten enligt lagen om strafforderförfarande (692/1993), kan det på yrkande av målsägande samtidigt föreskrivas att exemplaret av verket skall förstöras. I strafforderförfarande kan också föreskrivas att en i 50 b § avsedd anordning för kringgående av tekniska åtgärder skall förverkas till staten och förstöras, om den har tillverkats, gjorts tillgänglig för allmänheten eller införts i landet för spridning till allmänheten eller till finskt territorium för vidaretransport till tredje land i strid med 50 b § 1 mom.

(3 mom. som i RP)

Tillämpning av bestämmelserna om straff och ersättningsskyldighet på vissa närstående rättigheter

60 §

(Som i RP)

Förhindrande av tillgång till material som kränker upphovsrätten

60 a §

(1 mom. i RP utesl.)

Upphovsmannen eller dennes företrädare har på föreläggande av domstolen och utan hinder av sekretessbestämmelserna rätt att i enskilda fall av administratören av en sändare, server eller någon annan sådan anordning eller av någon annan tjänstelevererande mellanhand få kontaktuppgifter om en teleanslutning från vilken upphovsrättsligt skyddat material i betydande omfattning med tanke på det upphovsrättsliga skyddet görs tillgängligt för allmänheten utan upphovsmannens samtycke. Uppgifterna skall överlämnas utan onödigt dröjsmål. Bestämmelserna i 8 kap. i rättegångsbalken tillämpas på behandlingen av ärenden som gäller överlämnande av uppgifter. (Nytt)

Bestämmelserna om konfidentialitet och integritetsskydd, behandlingen av meddelanden och identifieringsuppgifter, dataskydd, styrning och tillsyn, tvångsmedel samt straff i 4, 5, 8, 19, 31, 41 och 42 § i lagen om dataskydd vid elektronisk kommunikation (516/2004) tillämpas på en upphovsman eller dennes företrädare som fått tillgång till kontaktuppgifter enligt 1 mom. (Nytt)

Upphovsmän eller deras företrädare enligt denna paragraf skall ersätta kostnaderna för att verkställa föreläggande om överlämnande av uppgifter och eventuella skador för administratören av en sändare, server eller någon annan sådan anordning eller för någon annan tjänstelevererande mellanhand. (Nytt)

60 b (Ny)

Upphovsmannen eller dennes företrädare har för att förbjuda fortsatt kränkning rätt att föra talan mot den som gör material som påstås kränka upphovsrätten tillgängligt för allmänheten. Om domstolen bifaller talan skall den samtidigt förordna att materialet inte längre får göras tillgängligt för allmänheten. Domstolen kan förena sitt föreläggande med vite.

60 c (Ny)

När domstolen behandlar talan enligt 60 b § kan den på yrkande av upphovsmannen eller dennes företrädare förordna att administratören av en sändare, server eller någon annan sådan anordning eller någon annan tjänstelevererande mellanhand vid vite avbryter åtgärderna som gör material som påstås kränka upphovsrätten tillgängligt för allmänheten (föreläggande om avbrytande), om det inte kan anses oskäligt med hänsyn till rättigheterna för den person som gjort materialet tillgängligt för allmänheten eller med hänsyn till mellanhänders eller upphovsmannens rättigheter.

Innan talan enligt 60 b § väcks kan domstolen på yrkande av upphovsmannen eller dennes företrädare meddela ett föreläggande om avbrytande, om förutsättningar enligt 1 mom. finns för det och om det är uppenbart att upphovsmannens rättigheter annars allvarligt äventyras. Domstolen skall bereda den mot vilken föreläggande begärs och den som gör material som påstås kränka upphovsrätten tillgängligt för allmänheten tillfälle att bli hörda. I övrigt tilläm-

pas 8 kap. i rättegångsbalken på behandlingen av ärendet. Ett föreläggande om avbrytande som meddelats med stöd av detta moment förfaller, om inte talan enligt 60 b § väcks inom en månad från föreläggandet.

Ett föreläggande om avbrytande som meddelats med stöd av denna paragraf får inte äventyra tredje mans rätt att sända och ta emot meddelanden.

Den som begärt föreläggande om avbrytande skall ersätta den som meddelats föreläggande liksom också innehavaren av den berörda teleanslutningen för den skada som orsakas av att föreläggandet verkställs samt för utgifterna i ärendet, om talan enligt 60 b § förkastas eller föreläggande om avbrytande förfaller med stöd av 2 mom.

60 d (Ny)

Bestämmelserna i 60 a—60 c § tillämpas också på innehavaren av en närstående rättighet enligt 5 kap. och på dennes företrädare.

Forum

61 §
(Som i RP)

Åtalsrätt

62, 64 och 64 b §
(Som i RP)

Denna lag träder i kraft den 200 .
Bestämmelserna i 13 och 13 a §, 14 § 1 mom., (utesl.) 16 d §, (utesl.) 25 a § 2 mom., 25 f § 3 mom., 25 g, 25 h, 26, 26 a, 26 b, 26 e och 26 h § träder dock i kraft den 200 och 16 b § 1 mom. 2 punkten, 16 c § 1 mom. 2 och 3 punkten och 16 c § 3 mom. (utesl.) vid en tidpunkt som bestäms genom förordning av statsrådet.
(2—5 mom. som i RP)

*Utskottets nya lagförslag***3.****Lag****om ändring av 21 § i upphovsrättslagen**

I enlighet med riksdagens beslut, tillkommet på det sätt som 73 § i grundlagen föreskriver, ändras i upphovsrättslagen av den 8 juli 1961 (404/1961) 21 §, sådan den lyder i lag 446/1995, som följer:

21 §

Ett utgivet verk får framföras offentligt i samband med gudstjänst eller undervisning.

Ett utgivet verk får även framföras offentligt vid tillställningar där framförandet av (utesl.) verk inte är det huvudsakliga och tillträdet är avgiftsfritt och tillställningen inte heller annars anordnas i förvärvssyfte (utesl.).

Bestämmelserna i 1 och 2 mom. (utesl.) gäller (utesl.) inte sceniska verk eller filmverk. Bestämmelser om offentligt framförande av filmverk i samband med forskning och filmundervisning på högskolenivå finns i 16 c §.

Upphovsmannen har rätt till ersättning för verk som framförs i samband med gudstjänst.

Denna lag träder i kraft den

200 .

Utskottets förslag till uttalanden

1. *Riksdagen förutsätter att det görs en uppföljning av vilka konsekvenser den slopade ersättningsbestämmelsen i upphovsrättslagens 25 i § får och att det ses till att rättigheterna enligt upphovsrättslagen framöver tillgodoses i den utsträckning Finlands internationella förpliktelser kräver i det fall att vidare-sändningsskyldigheten ändras eller nya koncept att överföra televisions- och ra-*

dioutsändningar tas i bruk eller mottagningssätten ändras avsevärt.

2. *Riksdagen förutsätter att regeringen utreder vilka regler som gäller och vilka tolkningsproblemen är i fråga om dels rätten att använda gamla fotografier, dels upphovsrätten för fotografier som klassas som historiska, och i förekommande fall vidtar åtgärder för att ändra lagstiftningen.*

Helsingfors den 16 juni 2005

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Kaarina Dromberg /saml
vordf. Sade Tahvanainen /sd
medl. Esko Ahonen /cent
Hanna-Leena Hemming /saml
Sinikka Hurskainen /sd (delvis)
Tuomo Hänninen /cent
Tatja Karvonen /cent (delvis)
Rauno Kettunen /cent
Minna Lintonen /sd

Mikaela Nylander /sv
Kirsi Ojansuu /gröna
Seppo Särkiniemi /cent
Ilkka Taipale /sd
Marja Tiura /saml
Jutta Urpilainen /sd
Raija Vahasalo /saml
Unto Valpas /vänst (delvis)
ers. Lauri Oinonen /cent (delvis).

Sekreterare var

utskottsråd Marjo Hakkila.

RESERVATION 1

Motivering

I sitt betänkande KuUB 6/2005 rd om proposition RP 28/2004 rd med förslag till lagar om ändring av upphovsrättslagen och 49 kap. strafflagen föreslår kulturutskottet att 21 § får följande skrivning:

Ett utgivet verk får framföras offentligt i samband med gudstjänst eller undervisning.

Upphovsmannen har rätt till ersättning för verk som framförs i samband med gudstjänst (4 mom.).

Vi anser att lagförslaget inte stämmer överens med 11 § i grundlagen, som säger att var och en har religions- och samvetsfrihet. Enligt en positiv uppfattning av religionsfriheten innebär denna frihet en rätt att bekänna och utöva sin religion. Gudstjänsten hör till de mest innerliga domäner där människor utövar sin religion.

Enligt propositionen måste ersättning betalas till upphovsmännen om ett verk uppförs i samband med en gudstjänst. Med verk avses i detta sammanhang dels musikaliska verk och många psalmer, dels också andra typer av verk, t.ex. dikt- och predikosamlingar. Enligt grundlagsutskottet sträcker sig de föreslagna bestämmelserna över ett stort område och kan ha omfattande

konsekvenser för både formerna och innehållet i de ceremonier som i olika religiösa samfund uppfattas som gudstjänster. Lagförslaget uppfyller därför inte proportionalitetskraven.

Gudstjänster kommer att behandlas sämre än undervisningsverksamhet och andra offentliga tillställningar där huvudsaken inte är att uppföra verk. Enligt grundlagsutskottet tillåter bestämmelserna således religiös diskriminering.

Förslag

På grundval av det ovanstående föreslår vi

att lagförslagen i betänkandet i övrigt godkänns i enlighet med betänkandet, men 21 § i lagförslag 3 med följande lydelse:

Reservationens ändringsförslag

21 §
(1—3 mom. som i KuUB)
(4 mom. *utesl.*)

Helsingfors den 16 juni 2005

Seppo Särkiniemi /cent
Sinikka Hurskainen /sd
Marja Tiura /saml
Ilkka Taipale /sd

Esko Ahonen /cent
Tuomo Hänninen /cent
Rauno Kettunen /cent

RESERVATION 2

Motivering

I utskottet föreslog vi att "i betydande utsträckning" i 26 a § 1 mom. i det första lagförslaget stryks eftersom uttrycket är allt för generellt med avseende på upphovsrätten.

I förslaget inskränks skyldigheten att betala kompensation till upphovsmännen på grund av uttrycket bara till vissa anordningar. Om ett ljud- eller bildband eller någon annan anordning där verk kan tas upp och som används för framställning av exemplar av verk för enskilt bruk används i mindre omfattning än "i betydande utsträckning" behöver tillverkaren eller importören enligt förslaget inte betala kompensation till upphovsmännen för den typen av anordningar.

Vi anser att inskränkningen är alltför vag i upphovsrättsligt avseende och att betalnings-skyldigheten kunde träda in mycket tidigare. Lagen måste tillåta att avgifter tas ut på lika villkor för alla apparater som används för enskild kopiering av alla typer av verk när tillverkarna och försäljarna av apparaterna har nytta av att verken kopieras. Utan undantag har de nya tekniska produkterna många funktioner och stor lagringskapacitet. Kopiering stjälar inkomster från kreativa sektorer och ger i stället tillverkare och importörer av kopieringsapparater större inkomster. Därför vore det rättvist att samla in en kompensation för de kreativa sektorerna i samband med försäljningen av apparaterna.

Förslag

På grundval av det ovanstående föreslår vi

att lagförslagen i betänkandet i övrigt godkänns i enlighet med betänkandet, men 26 a § 1 mom. i lagförslag 1 med följande lydelse:

Reservationens ändringsförslag

26 a §

När för spridning till allmänheten tillverkas eller till landet införs ett ljud- eller bildband eller någon annan anordning på vilken verk kan tas upp och som (*utesl.*) används för framställning av exemplar av verk för enskilt bruk skall tillverkaren eller importören betala en avgift baserad på anordningens speltid eller lagringskapacitet att användas som kompensation till verkens upphovsmän samt för ändamål som är gemensamma för upphovsmännen. Kompensationen betalas till upphovsmännen genom förmedling av en organisation som företräder ett flertal upphovsmän till i Finland använda verk inom ett visst område.

— — — — —

Helsingfors den 16 juni 2005

Unto Valpas /vänst
Kirsi Ojansuu /gröna

RESERVATION 3

Motivering

Varken propositionen eller kulturutskottets betänkande tar i tillräcklig omfattning hänsyn till upphovsrätten i 14 § 3 mom. som gäller studentexamen. Det leder till en ohållbar situation för upphovsmännen och översättarna om i synnerhet skriftliga verk får användas helt utan kompensation i studentexamen. Det är rent ut sagt oskäligt att t.ex. delar av diktböcker med en mycket liten upplaga får kopieras helt utan ersättning för studentexamensprov som läses av tusentals personer. Betydande delar av verken skulle spridas till allmänheten utan att upphovsmannen får någon som helst ersättning för sitt arbete. Det minsta man kan begära är att en nedsett kompensation tillämpas på verk som används i studentskrivningar.

Det nya 14 § 4 mom. som ingår i både propositionen och betänkandet medför exceptionellt stora förändringar jämfört med den gällande lagen. Enligt lagrummet har upphovsmannen rätt att förbjuda framställning av exemplar eller överföring av verket också i undervisningsverksamhet och i vetenskaplig forskning. Detta strider i grunden mot forsknings- och undervisningsfriheten. Här bör beaktas att upphovsmannen enligt gällande regler i vilket fall som helst får kompensation genom avtalslicenssystemet för att hans eller hennes verk används. Avtalslicenserna har kommit till för att samordna upphovsrätten och allmänintresset bl.a. när det gäl-

ler undervisning och forskning samt medborgarnas kulturella rättigheter.

Den föreslagna rätten att förbjuda användning strider mot den fundamentala principen med avtalslicenserna och ger upphovsmännen möjligheter att skaffa extra kompensation genom att hota med förbud. Förbudsrätten ökar kostnaderna för undervisning och forskning eftersom man utöver normala avgifter för avtalslicenser också måste räkna med utgifter för s.k. individuella licenser på grund av förbudsrätten. Jag anser att 4 mom. bör strykas.

Förslag

På grundval av det ovanstående föreslår jag

att lagförslag 1 i övrigt godkänns i enlighet med betänkandet, men 14 § med följande lydelse:

Reservationens ändringsförslag

14 §

(1 och 2 mom. som i KuUB)

I prov som ingår i studentexamen eller liknande prov får *det* tas in delar av ett offentliggjort verk eller, om verket inte är omfattande, hela verket *med stöd av avtalslicens på det sätt som föreskrivs i 26 §.*

(4 mom. *utesl.*)

Helsingfors den 16 juni 2005

Kirsi Ojansuu /gröna